

BULKAINÉ ÁDÁMOSI MARGIT

A BOKOR BÁZISKÖZÖSSÉGRŐL

Az alakulás éve: 1965, de a kezdetek 1945-re mennek vissza.

NÉV: A közösségre e név a 70-es években „ragadt”: forrása Bulányi egy 73-ban írt tanulmánya volt, amelyben a Lélek hatására sarjadó mozgalmakat nevezte „bokroknak” Ebből kiindulva egy újságíró használta erre a hálózatra. A közösség idővel sajátjának érezte, hiszen a szó utal az el nem égő csipkebokorra és az egy töből táplálkozó szőlővesszők élő „bokrára”.

CÉL: Közösségek hálózatának fenntartása teológiai ismeretek szerzésére és továbbadására, a teológiára épülő lelki élet ápolására, az Isten és ember szeretetének szolgálatban, adásban és erőszakmentességben való megélésére, s ezáltal a társadalomban erőszakmentes, aktív jelenlét gyakorlása. A katolikus egyház belső megújulásának előmozdítása. Kapcsolat és párbeszéd létesítése minden erre szándékot kifejező partnerrel.

STÁTUS: A Bokor a katolikus egyházon belül élő közösség, bár mindmáig nem kapott hivatalos egyházi elismerést. A jelenleg működő, alulról szervezett magyar csoportosulások egyik legrégebbike, hivatalosan azonban nincs nyilvántartva. Jellegét tekintve hálózat, amelyben az információáramlást a különféle szintű képviselőtestületek gondozzák. A közösség tagjainak száma háromezerre tehető.

TÖRTÉNETE: Előtörténete a negyvenes évek második felével kezdődik, amikor Bulányi György piarista szerzetes Debrecenben – Kolakovich S.J. kezdeményezésére – létrehozta középiskolásokból, egyetemistákból és felnőttekből álló csoportjait, éspedig az AC és a püspöki kar teljes támogatásával. Ezekben a csoportokban lelkiéleti, teológiai, társadalmi kérdésekkel foglalkoztak, kiegészítve ezeket irodalmi, néprajzi és egyéb tanulmányokkal. A csoportforma választása még nem volt tudatos, elsősorban a fokozódó vallásellenes intézkedések következtében alakult ki. Egyre inkább szükségessé vált, hogy a találkozókat magánlakásokban tartsák. A rendszeres közösségi munkát kettétörte az 1952-es letartóztatási hullám, amikor nemcsak Bulányit tartóztatták le, hanem országsszerte több más, csoportmunkát végző papot és laikust is. A csoportok újbóli szerveződése 1965-től kezdődött. Az előző időszak tapasztalatait feldolgozva, elméletileg és erkölcsileg megerősödve újraalakultak az immár felnőttekké vált egykori résztvevők közösségei, majd ezek gyarapodásával létrejöttek a fiatalabb korosztályok csoportjai is. Nagy segítséget jelentettek az időközben lezajlott II. vatikáni zsinat állásfoglalásai, majd VI. Pál pápának a kisközösségeket támogató nyilatkozata. A világszerte megélenkült teológiai kutatások eredményeit is felhasználva, Bulányi kidolgozta a Keressétek az Isten Országát című művét, amely a közösségek munkájának vezérfonalává vált. 1971-ben jelent meg a közösség gépírással kiadványának, a Karácsonyi Ajándék-nak az első száma. Ezt mindmáig újabb füzetek követik. A közösség a 70-es évektől kezdve egyre több nyári lelkigyakorlatot, táborot tartott annak ellenére, hogy adminisztratív intézkedésekkel kellett szembenéznie. Az 1976-os év mérföldkő a Bokor életében. Ekkor iktatták hazánkban törvénybe a Helsinkii Egyezményben szereplő megállapodásokat, s ezután az államnak előbb-utóbb fel kellett hagynia a csoportmunkát kívülről gátló tevékenységével. Az év első felében esztergomi érsekké kinevezett Lékai László bíboros azonban folytatta a közösség munkáját korlátozó intézkedéseket; ennek során szóba jött Bulányi Nyugatra való kihívása. Ezt 1976 késő őszen a közösség tagjainak határozott tiltakozása akadályozta meg. Ez újfajta adminisztratív szankciókat (35 személy útlevelének bevonását) váltott ki. A helyzet további élesedését idézte elő az a tény, hogy a közösség által elvileg vallott erőszakmentesség 1979-től kezdve a

katonai szolgálat megtagadásában is megnyilatkozott, s ezért nyolc év alatt harmincan vállaltak különféle büntetéseket (börtön, felfüggesztés stb.). A közösség erőszakmentes programját 1990-ig mind állami, mind egyházi részről támadták; ennek dokumentuma a Magyar Katolikus Püspöki Kar 1986. október végi körlevele. Mivel azonban világviszonylatban mind a bázisközösségek létrehozása, mind a polgári szolgálat ügyének előmozdítása a jövő szempontjából elismert tevékenység, ezért a 80-as években a Bokor elleni támadások arra irányultak, hogy elítélhető tanításokat fedezzenek fel a közösség teológiájában. Az éveken át tartó vitába, amelynek adminisztratív következményei is voltak (áthelyezések, kényszerlakóhely kijelölése, nyilvános papi működéstől való eltiltás), még a vatikáni hivatalokat is bevonták. 1988 elején azonban, a magyar politika reformáramlatainak felerősödésével, nyilvánvaló lett, hogy mindeme támadások egy konzervatív, túlhaladott politika – különféle formákban megnyilvánuló és a korai 50-es évek felfogását a közelmúltban felidéző – megsemmisítő törekvései voltak. Jellemző, hogy Bulányi György büntetését, a nyilvános papi működéstől – csak Magyarországon – való eltiltást, 1997 őszén végre a római, illetve a magyar hierarchia feloldja.

PROGRAM és TEVÉKENYSÉG: Az evangéliumokban rejlő elméleti és gyakorlati elveket valló és élő közösség a Bokor, amely a katolikus egyházban élve fejti ki társadalmi tevékenységét. Részletesebben:

- ✓ rendszeres csoporttalálkozók igény szerinti sűrűséggel (hetente, kéthetente, havonta);
- ✓ önképzés teológiai tanulmányok végzésével, belső tanfolyamokon, illetve a Hittudományi Akadémia nappali vagy levelező tagozatán;
- ✓ egyéni és csoportos lelki élet élése;
- ✓ a mindennapi életben felmerülő gyakorlati életviteli problémák megbeszélése (család, gyermeknevelés, munkahelyi, társadalmi problémák stb.);
- ✓ a hazai és a harmadik világbeli rászorulók támogatása;
- ✓ egyházközségi munka végzése (ahol engedik), hitoktatás, előadások tartása hívó és nem hívó közegben, új, személyes kapcsolatok, közösségek létrehozása;
- ✓ csoportközi rendezvények szervezése, együttes táborozások, nyaraltatások, lelki gyakorlatok, jeles napok évenkénti megünneplése;
- ✓ ökumenikus kapcsolatok létesítése más vallású személyekkel, csoportokkal, bel- és külföldön egyaránt;
- ✓ információcsere bel- és külföldi, egyházon belüli bázismozgalmakkal és polgári nem vallásos csoportokkal vagy szervezetekkel; együttműködés előre meghatározott, a Bokor profiljába is beleillő feladatok megoldására;
- ✓ a Bokor érdeklődési körébe tartozó külföldi irodalom figyelése, fordítása; a közösség kiadványainak előállítása (Karácsonyi Ajándék, tanulmánykötetek, etikakönyvek, könyvfordítások, elmélkedési vezérfonalak, énekszövegek, kották);
- ✓ kapcsolattartás más hazai bázisközösségekkel alkalmilag vagy rendszeresen.

TISZTSÉGVISELŐK: A Bokor alulról építkezik. Mindenki – jézusi barátkozás alapján – egy csoportba tartozó „tanulóként” kezd, és idővel apostollá érve maga is „tanítóként” csoportot hoz létre. Ezen autonóm csoportok láncolata alkotja a Bokort. A bázis feletti első szinten a csoport vezetőit találjuk, akik úgy hozzák létre a következő szintet, hogy abba automatikusan beletartoznak a „nagyszülők” (azaz olyan csoportvezetők, akiknek már csoportvezetőkből álló csoportjuk van), továbbá olyan személyek, akiket valamilyen okból az első szint delegál oda. Az első szinten 10–20 fős csoportok alakulnak, a második (s azután minden további) szinten 5–10 főből álló csoportok. A második szinttől kezdődően a felsőbb szintbe való delegálás kizárólag titkos választás útján történik, s a választás egyetlen szempontja a rátermettség ténye: azt kell megválasztani képviselőnek, aki arra a legalkalmasabb. Így hol pap, hol nő, hol

férfi, családos vagy magányos lesz a csoport képviselője. A legfelső szinten lévő képviselet minden évben megválasztja a maga vezetőjét, aki gondoskodik a testület folyamatos működéséről. E „csúciszervnek” a hálózati jellegből adódóan nincs felhatalmazása kinevezésre, utasítások, parancsok, rendeletek kiadására. Az a dolga, hogy havonta összegyűjtse és feldolgozás után visszaáramoltassa a bázisról – Magyarországon egész területéről – érkező információkat. Ennek során ajánlásokat dolgozhat ki, amelyeket az egyes csoportok szuverén módon elfogadnak vagy nem fogadnak el. Közös akcióra tesz javaslatot, megállapítva, hogy tekinthetők-e azok a Bokor „hivatalos” cselekedeteinek, vagy csupán a közösség bizonyos csoportjainak, egyes tagjainak kezdeményezései.

A Bokor a rendszerváltás után

A Bokor az elmúlt negyven év alatt is élt és gyarapodott, annak ellenére, hogy mind az egyház, mind az állam igyekezett megbélyegezni. Egyházon belül a 70-es évek közepétől elindult a „kútmérgezés” effektusa, amely napjainkban is folytatódik. Valójában a kommunista elnyomástól szenvedő, a II. vatikáni zsinat szellemisége szerint meg nem újult egyházi vezetés tette a hazai katolikus egyház számára a Bokort fekélyvé.

1997 őszén a Hittani Kongregáció Páter Bulányi, s ezáltal a Bokor közösség ellen is megszüntette az eljárást. E kényszernek engedelmessé a Magyar Püspöki kar feloldja a büntetést. A diszkrimináció azonban napjainkban is létezik annak ellenére, hogy „kevés a munkás” az ország újraevangelizálására. A Bokor-könyvek számára továbbra sincs egyetlen katolikus könyvkiadó, terjesztő sem, aki azok értékesítésében közreműködne; az OLI nem kér a Bokor tagjai közül munkatársakat, még rendezvényeire sem hív Bokor-képviselőt, csak belterjesen hajlandó dolgozni; Bulányi pátort sem hívják előadások tartására, eucharisztia szolgálatra.

A Bokor célja változatlan: feladatának tekinti a jézusi barátkozásokra épülő közösségek létrehívását, a só és kovász szerepét a társadalomban és az egyházban egyaránt. A kereszténységet elsősorban nem vallásnak, hanem életvitelnek tekinti, amely a mindennapokban az egyén felelősségét, aktivitását, adás–szolgálat–szelídség megélését jelenti az élet minden területén, a családban, lakóhelyen, munkahelyen stb. Vállalja az ezzel együtt járó peremre kerülést, a Mammon világtól, az adás-vevéstől való elhatárolódást, magyarul kicsiben a kontraszttársadalom megvalósítását.

A belső tájékozódást a Tájékoztató munkaanyag biztosítja, amely a találkozóláncolat útján hozzáférhető havilap. Tudósít a különféle rendezvényekről, nemzetközi kapcsolatokról, ifjúságot érdeklő programokról (hittan kicsiknek, nagyoknak, focibajnokság, sakkverseny, mozizás stb.).

Éves lelkiismeret-vizsgálat, önértelmezés, tevékenységeink, jövőt illető kérdéseink megfogalmazása a Közös Dolgaink-ban jelenik meg. Majd ennek folytatása a Reflexiók kötet – vagyis a testvérek vélekedése az adott témákról. A közösségi tanulnivalókhöz nyújt segítséget a Koinonia című havi kiadványunk, amely tanulmányokat és a világegyház érdekességeit tartalmazza fordításban.

1997 ősztől Bokor Porta néven közösségi „házunk” van, amelyre a megnövekedett közös programok miatt volt szükség, s amelyeket már a lakások befogadó kapacitása nem tudott kielégíteni. Ebben a helységben folynak a közösségi misék, a hittanórák kicsiknek, nagyobbaknak és az ifjúságnak. Idegen nyelvi klub működik egyik közösségi tag vezetésével. Az Ökocsoport rendszeres találkozóit, a mozizás, női torna stb. mind-mind helyet és időt kap. Egy testvér évtizedek óta havonta egyszer kirándulóprogramot szervez.

Bányán, Kaposvártól kb. 25 km-re, tizenhárom éve vagyon- és életközösséget hoztak létre. Családosok és magányosok telepedtek le ebben a faluban. Munkaviszonyuk mellett hetenként

kétszer találkoznak, ahol tanulnak és egyéni beszámolók hangzanak el. Péntekenként pedig imatalálkozójuk van.

Bokorliget: az a meggyőződés hozta létre, hogy a kapitalista mammonörületből nincs más kiút, csak az egymást támogatók, egymásra figyelők, munkát, kenyeret, otthont, mindent megosztani tudók együttélése. Akik ezt az életformát vállalják, azok egy új világot teremtenek azzal, hogy munkalehetőséget, otthont, szeretetet biztosítanak sokaknak. Ameddig az előkészítő munkák folynak, kitűnő nyaralási lehetőség nagycsaládosok részére.

Harmadik Világ Alapítvány: mint alapítvány a rendszerváltozás óta működik. A beérkező adományokat Indiába utaljuk át Cedrik Prakas S.J. atyának – aki 1987 és 1994 őszén volt nálunk – az éhező, tanulni vágyó gyerekek javára. Évi összege 50 000 USD értékű.

Hazai Rászorultakért Alapítvány. Az egyéni segítségeken túl ezzel kívánjuk azokat segíteni, akiket senki sem támogat: otthontalanok, mozgássérültek stb.

Katolikus Alkoholmentő Szolgálat: 1981-ben indult a Református Iszákosmentő Misszió Siklós József vezetésével, aki katolikus kapcsolatot keresett. Halász Endre katolikus lelkész testvérünk fogott e munkába. 1982–85 között csak húzódtott különböző nehézségek miatt, majd 1985. január 19-én megtartották az első lelkinapot Szadán. Az Állami Egyházügyi Hivatal minden kezdeti gáncsoskodása ellenére és hivatalos egyházi támogatás nélkül dolgoznak ma is, és szolgálják e beteg embereket.

Forrás Lelki Segítők Egyesülete: 1990 tavaszán indult ez a lelki és szociális krízisbe került családokat támogató – gyermek önállóvá válása, nyugdíjazás, időskor, párkapcsolati nehézségek, stb. – baráti kör. Tagjai orvos-családterapeuta, pasztorálpszichológus, pszichológus-családterapeuta, református lelkész-konduktor, családgondozó stb.

Bokor Ökocsoport, tagja a Church & Peace-nek. Céljuk a békességteremtés jézusi alap életvitelszerű alkalmazása ember és ember, ember és természet között. Erőszakmentes, nyitott, európai, keresztény hálózat.

Érted Vagyok: 1990-ben született meg ez az újság azzal a céllal, hogy legyen a hazai sajtótermékek között egy olyan fórum, amely a Bokor közösségeinek és a Bokor által feltárt értékeknek – amelyek segítik a közösségek életét, a Bokorról alkotott kép kialakítását – szellemi ablakot nyit korunk teológiai problémáira. Megoldásokat kínálva formálja olvasóin keresztül a hazai közvéleményt és ezáltal az Egyházat egy jézusibb életvitel felé. Sajnos, terjesztése alig lehetséges a monopolizált egyházi médiák világában. Szinte nincs plébánia, ahol árulnák, a különböző egyházi kiadókról nem is beszélve.

Ugyanez a helyzet a Bokor-könyvek terjesztését illetően is, akár teológiai témájúak, akár a Gondolkodásmód és viselkedés öt részre tervezett etikakötetei, melyekből már 1997 őszén megjelent az I. és IV. kötet.

A felsorolás, amely a Bokor tevékenységeit bemutatni hivatott, nem törekedett teljességre.

E sorok írójának vallomása

Egyetemet végzett mérnökként 1971-ben találkoztam P. Bulányival, azaz huszonhét évvel ezelőtt.

Családom, amelyben felnőttem, nem engedte meg az ötvenes években sem, hogy kisdobos, úttörő, illetve KISZ-tag legyek. 1950-ben titokban lettem elsőáldozó, majd két évvel később bérmálkoztam. Az egyház számomra nem sokat nyújtott ebben az időben problémáimat, kérdéseimet illetően. Huszonéves koromra a teljes nihilizmus vett körül.

Munkahelyemen felelős beosztásban dolgoztam, felnőttként kezeltek. Ezt nem sikerült elérnem egyetlen plébánián sem; mindenütt azt a választ kaptam: törődjek a szakmámmal, mivel nem végeztem teológiát.

A föld sóját, a hegyen épült várost találtam meg a Bokor közösségben. Megtanultam gondolkodni, lelkiismeretem szavára hallgatni és felelősséggel dönteni, ezért a döntésért vállalni a következményeket. (Tizenkét évig nem volt útlevellem a Bokorhoz tartozásom miatt, munkahelyemről eltávolítottak, stb.) A közösségekben rengeteget tanultam, minden

kérdésemet meghallgatták, válaszoltak rá közös erővel. Megértettem a dialógus lényegét, a szeretettel egymásra figyelést, a nem minden áron nekem legyen igazam elvét. A hegyi beszéd valósítani akarását tartom életem középpontjának, a gondolkozás átalakítását: a valódi értékek megtalálását, a szeretet élését. Boldoggá tesz az Istentől kapott szabadság.

Ebben társam és segítőm életem párja, gyermekünk, közösségeink, barátaink. Tudom, hogy a kereszténység öszmunka, amely úgy valósulhat, hogy magamat „javítva”, naponkénti hűséget fogadva Jézusnak teszem azt, amit tennem kell. Senkit nem bántva, vissza sem bántva, szolgálva a legkisebbet is.

Szomorúan kell tudomásul vennünk, hogy alig akad plébánia, ahol igény van a bókorbéliek munkájára.

Szellemi kapacitás, munkabírás, Jézusnak elkötelezett emberek, nagycsaládok vannak, de a katolikus hierarchia erre nem tart igényt. Pedig az aratnivaló sok, a munkás kevés. Vagy mégse? Ki tudja?